

RESIDÈNCIES FORMATIVES DE DOCENTS DELS 30 CENTRES DE LA MOSTRA (2018 i 2019)

Escola Nova 21 vol sumar esforços i coneixements per generar procediments que permetin una actualització sistemàtica dels centres educatius. Això és possible gràcies al compromís i la generositat de 30 centres d'una mostra representativa en base als percentatges existents en el sistema educatiu de distribució geogràfica, perfil socioeconòmic i grau de complexitat, primària/ secundària i tipologies de centres (escola rural /centres grans i titularitat). L'objectiu és que els procediments i les accions de formació que es generin a través de la interacció de 3 anys puguin ser empleats per generalitzar accions de transformació de centres per part de les institucions corresponents un cop finalitzat el programa.

Les **residències** un conjunt d'accions per a capacitar els centres pel canvi que comprèn tres moments: preparació, estada en centre i transferència del coneixement al centre d'origen. D'aquests tres moments, l'estada, en concret consisteix en una experiència per la qual un docent d'un centre fa una estada d'un període mínim d'una setmana a un altre centre que és referent per les seves pràctiques educatives. El docent resident adquireix uns coneixements de la seva observació i participació en el centre acollidor i després en fa una transferència al claustre del seu centre d'origen per poder implementar canvis.

L'objectiu de les residències de docents és que els centres aprenguin d'altres centres i els docents d'altres docents per aprofundir en les qüestions clau que han de possibilitar una **educació de qualitat per a tothom**: és a dir, en el propòsit competencial de l'educació, en pràctiques d'aprenentatge avançades, significatives per l'alumne i que s'ajusten a aquest propòsit, i en l'avaluació i organització del centre. I això, fer-ho en centres que ja fa anys que estan ben orientats en relació a aquestes qüestions.

Les residències són una acció vinculada al **procés de transformació i millora del**

centre de procedència. Tot i que comporten un enriquiment professional per tots els docents que participen a les estades (residents), no es tracta d'una acció únicament orientada al desenvolupament professional dels i les mestres sinó que la importància se centra en la **transferència d'aprenentatges al centre de procedència.** En conseqüència, tan important és la qualitat dels aprenentatges realitzats com el grau de transferència que es pugui aportar al centre un cop acabada l'estada.

Les residències són possibles gràcies al finançament de la Diputació de Barcelona i la col·laboració entre el Departament d'Educació. Durant el curs 2017-18 va tenir lloc el primer pilot de les residències on docents de diversos centres de la Mostra representativa van fer una estada a centres referents impulsors d'Escola Nova 21. Va ser una experiència d'aprenentatge amb resultats molt positius per al programa i per al conjunt del sistema que ha permès ampliar l'experiència aquest curs.

Els anys 2018 i 2019 més de **345 docents dels 30 centres de la mostra realitzaran una residència** a les etapes educatives d'infantil, primària i secundària assolint coneixements i competències per implementar canvis estructurals als seus centres d'origen i així multiplicar la força del moviment de transformació educativa. Això permetrà que els centres de la Mostra aprenguin de l'experiència del centres referents de formació. Però a més, al seu torn, els centres referents de formació també intercanvien estades per tal de continuar millorant i consolidar el seu model educatiu.

Normalitzar i generalitzar l'intercanvi d'experiències i l'aprenentatge entre docents i centres és imprescindible per assolir l'arrelament de la cultura de la millora contínua a l'escola així com per al desenvolupament de procés de transformació educativa. Les residències són un model formatiu basat en l'**aprenentatge col·laboratiu i el treball en xarxa** entre mestres i escoles públiques i concertades que no té precedents a Catalunya ni a l'Estat i que està sent molt ben valorada pels docents que ja l'han experimentada.

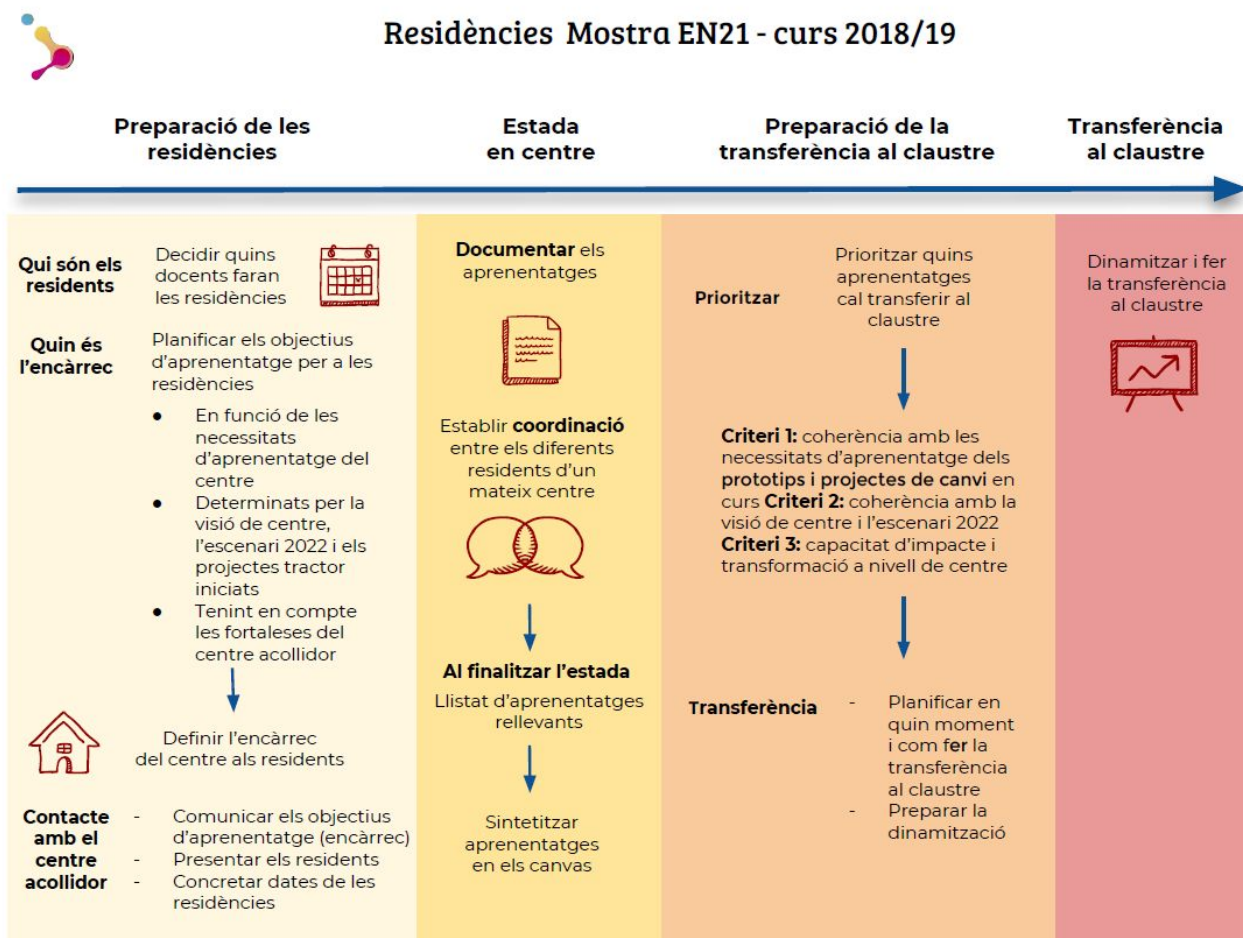
Les residències com a part del procés de canvi intensiu dels centres de la Mostra aporta una **formació pràctica i de qualitat en termes de pràctiques educatives avançades.** Proporcionen als docents una experiència disruptiva essencial per al **canvi de mentalitat** que requereix el canvi educatiu així com un exercici fonamental per incorporar la **cultura de millora contínua** als centres educatius.

Aquest model de formació en residència és una experiència d'aprenentatge que pot ser millorada en edicions posteriors i es pot fer extensiva al conjunt del

sistema educatiu. L'objectiu és, doncs, assolir un model de formació en residència que respongui a les necessitats formatives de la comunitat docent i que, alhora, pugui **esdevenir política pública**.

Procés

Actors

Docent que realitza l'estada (resident)

El mestre que realitza l'estada (resident) actua en nom de l'escola de procedència i participa activament de la formació semipresencial (fase de preparació), l'estada de residència en el centre acollidor i la fase de transferència.

Docent que acull l'estada

El centre d'acollida identifica una persona o grup de persones que es fan

responsables de l'acollida en el centre. Preferentment les persones que compartiran docència i situacions d'aprenentatge amb el docent resident.

Facilitador/mentor que acompanya el procés

El facilitador/mentor d'Escola Nova 21 fa el seguiment de tot el procés, afavorint la qualitat de les estades i de la transferència en centre.

Docent substitut

Durant la fase d'estada en centre, el centre de procedència rep un docent substitut canalitzat a través del Departament d'Ensenyament que s'encarregarà de substituir al docent resident en el centre de procedència.

Equip impulsor

El rol de l'equip impulsor (grup de mestres responsables d'impulsar el canvi) del centre de procedència, en col·laboració amb la direcció del centre, és clau per a garantir l'èxit de les residències, tant en la fase de preparació com en la fase de transferència al centre.

Centre acollidor

En aquesta edició, els centres acollidors són centres referents de formació del programa Escola Nova 21, centres que fa anys que treballen amb entorns i pràctiques d'aprenentatge avançats.

Objectius generals de les residències

La residència ha de donar compliment a les necessitats d'aprenentatge i capacitatció que té el centre d'on prové el resident a través de l'estada en el centre acollidor

La residència consisteix en:

- La **participació activa** dels docents residents en l'observació i desenvolupament de situacions d'aprenentatge amb alumnat, així com del treball professional dels docents del centre, atenent a les fortaleses del centre acollidor i a les necessitats de les persones que fan l'estada.
- La **reflexió i avaluació** conjunta a partir de les necessitats d'aprenentatge i capacitatció anteriorment identificades entre les persones de referència en el centre acollidor i els docents residents. Donada la qualitat professional dels docents que participen de l'experiència, el feedback i la mirada crítica de la persona que fa l'estada també pot possibilitar orientacions per a la millora del centre acollidor. És una experiència d'aprenentatge per a tothom.

Aquest model de formació en residència és una experiència d'aprenentatge que pot ser millorada en edicions posteriors i es pot fer extensiva al conjunt del sistema educatiu. L'objectiu és, doncs, assolir un model de formació en residència que respongui a les necessitats formatives de la comunitat docent i que, alhora, pugui esdevenir política pública.

Valoració residències curs 2016-2017 (1r pilot)

- En una enquesta realitzada als 120 primers residents, 8 de cada 10 valoren la seva experiència com a **satisfactòria i profitosa**.

- La pràctica totalitat dels residents afirmen haver assolit els seus objectius d'aprenentatge i els amplia.
- La gran majoria dels docents afirma que les residències han sigut útils per a replanteja-se la seva praxis docent
- L'experiència els condueix a:

1. Qüestionar-se críticament i replantejar-se la seva praxis docent.

"M'he replantejat el meu rol com a docent. M'he autoavaluat. He vist altres realitats que m'han agradat més que la meua! He pensat molt sobre la meua feina i la dels meus companys a l'escola. He reflexionat entorn si el que faig amb els alumnes "crea" alumnes com els que dic que vull: autònoms"

2. Constatar que el canvi de model educatiu tradicional a model competencial no comporta caos, sinó calma i autonomia.

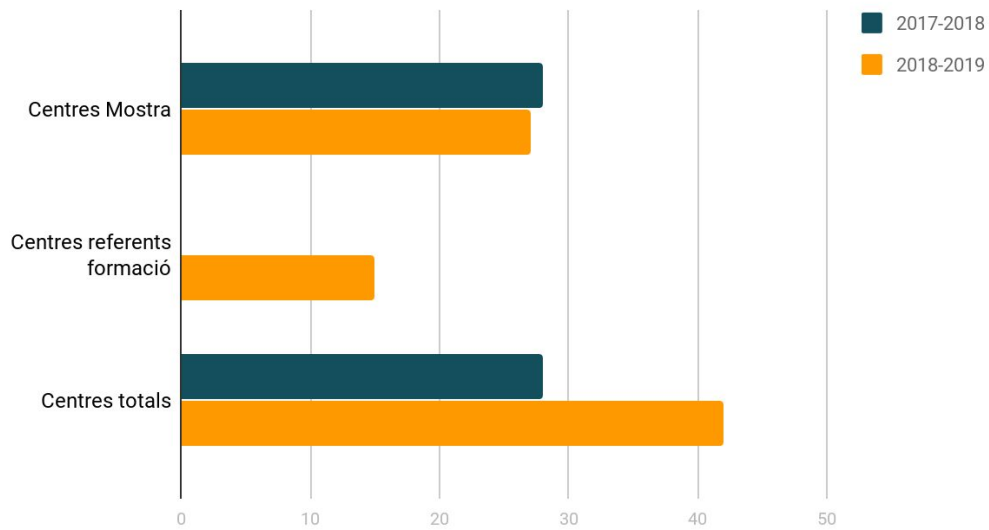
"La tranquil·litat i relax que es respira a l'ambient malgrat no tenir una programació pautada i escrita"

*Resident provinent de l'IE Costa i Llobera, Qüestionari de valoració de l'experiència del resident (120 respostes de 145 residents participants)

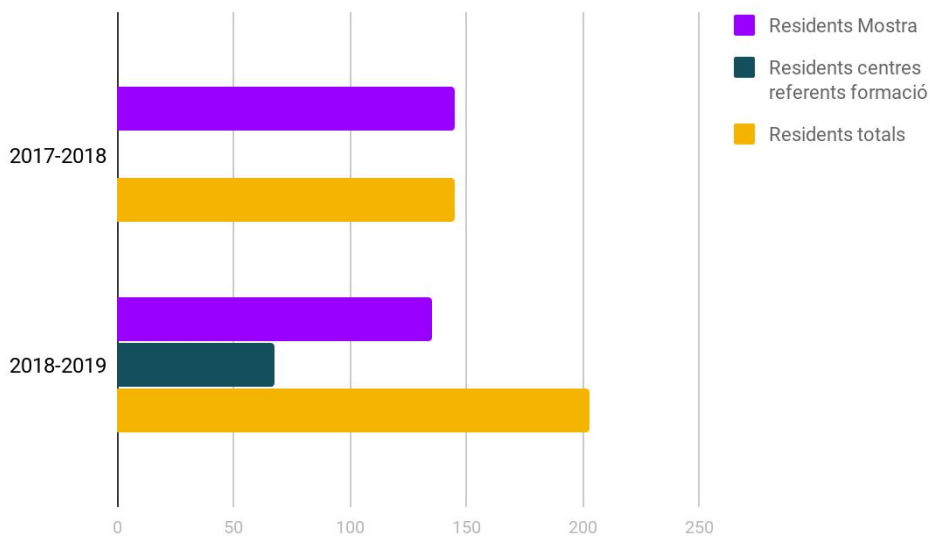

Dades sobre les residències 2018 i 2019

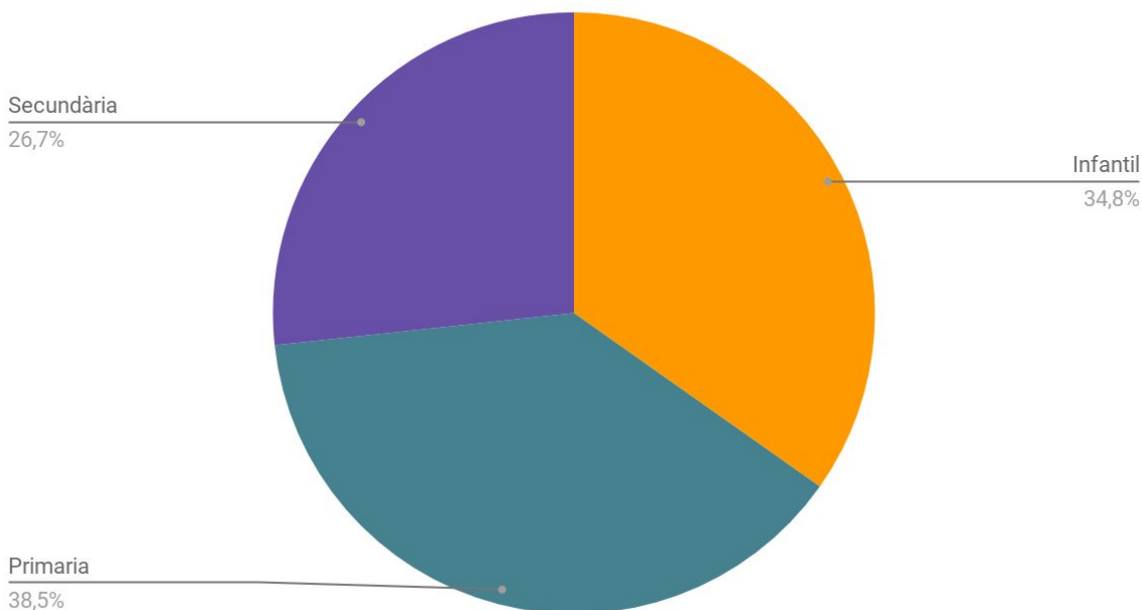
Centres en residències

Docents en residències

Distribució per etapes residents 2018-2019

Preparació de les residències als centres

Les persones residents, juntament amb la resta de l'equip impulsor, realitzen aquestes tasques prèviament a l'estada en centre, adaptant les propostes següents a les seves necessitats i context.

- 1. Fer una breu autoavaluació per identificar les necessitats actuals** derivades del procés de transformació al propi centre: quina és la visió establerta, quin és l'escenari que es plantegen per al 2022, quins projectes de canvi s'estan implementant, etc.
- 2. Definir les expectatives de la formació** en residència a partir de l'experiència de les estades anteriors i els aprenentatges fets.
- 3. Aprofundir en el coneixement del projecte educatiu del centre referent de formació** on es realitza l'estada.
4. Identificar **les necessitats d'aprenentatge** que el centre vol assolir a través de la residència.

5. Establir un sistema òptim de documentació de l'estada. Aquest sistema ha de permetre un bon traspàs entre els docents que fan la residència i també una correcta documentació per a la resta de l'equip impulsor, equip directiu i claustre que no fa l'estada en centre.

Estada al centre

S'han establert 3 modalitats temporals per tal de poder aprendre quin perfil funciona millor:

Modalitat I: Estada de llarga durada (4 setmanes)

Un únic resident té, durant les 4 setmanes que dura la residència, un docent de referència que guia l'estada i amb qui comparteix docència.

Modalitat II: Estada quinzenal multidocent

Dos residents provinents d'un mateix centre realitzen cadascun una residència de dues setmanes (les residències no són coincidents, sinó consecutives) i a cadascun se li assigna un docent de referència i s'implica en els espais d'aprenentatge.

Modalitat III: Estada setmanal multidocent

Quatre residents provinents d'un mateix centre realitzen cadascun una residència d'una setmana (les residències no són coincidents, sinó consecutives) i a cadascun se li assigna un docent de referència i s'implica també en els espais d'aprenentatge.

Transferència al claustre

La fase de transferència comprèn:

- Elaboració d'una memòria de treball que reculli els aprenentatges realitzats i

les possibles transferències al centre propi.

- Treball de **comunicació interna** als equips directius, impulsors i a tot el claustre del centre.
- Col·laboració directa en la **realització de nous productes mínims viables** (prototips de canvi) i en la **preparació del curs vinent** pel que fa a **projectes tractors** transversals (projectes de canvi que impacten en tot el centre), en col·laboració amb l'equip impulsor i la direcció del centre.

